

Marija Bošković

Samostalni istraživač, Split

Prethodno priopćenje/Preliminary communications

3. 2. 2005.

Športski objekti arhitekta Fabjana Kaliterne

Ključne riječi: *Fabjan Kaliterna, sportski objekti, Split*

Key Words: *Fabjan Kaliterna, sports objects, Split*

Autorica piše o Fabjanu Kaliterni (1886.–1952.), jednom od najpoznatijih splitskih arhitekata u razdoblju između dva rata. Tijekom studija arhitekture u Pragu zainteresirao se za čitav niz različitih sportova i ta svoja iskustva donio u Split. Jedan je od utemeljitelja veslačkog, plivačkog, jedriličarskog, nogometnog i mnogih drugih sportskih klubova u Splitu. Ogladao se kao projektant sportskih objekata za potrebe tih klubova pa je tako autor Gusarovog doma u istočnom dijelu splitske luke, barake kluba “Baluni”, plivališta “Jadrana” u Sustjepanskoj uvali, Doma H.V. K. “Split” u Poljudu i niza nerealiziranih projekata za druge sportske klubove.

Fabjan Kaliterna rođen je u Splitu 20. siječnja 1886. u težačkoj obitelji Kaliterna, koja je živjela u obiteljskoj kući na Bačvicama. Nakon završene Velike realke u Splitu, u jesen 1906. odlazi na studij u Prag kao jedan od trojice Splicićana prve generacije hrvatskih studenata u tom gradu, koji će kasnije često biti odredište studenata iz Hrvatske. Upisuje Građevinski odjel Visoke tehničke škole, ali već nakon prve godine prelazi na Arhitektonski odjel kao prvi student iz Dalmacije.¹ Tijekom Prvog svjetskog rata godine 1916. boravi u Švicarskoj, a 1917. odlazi na Krf da bi ishodio dokumente pomoću kojih je preko Italije trebao stići do Pariza. Tamo je u školskoj godini 1917./1918. studirao na Specijalnoj školi za arhitekturu, a nakon toga boravi na Azurnoj obali, uglavnom u Nici. Odras tog perioda očituje se kasnije u Splitu u prijedlozima koje je davao za regulaciju zapadne obale i dijela luke.² Diplomirao je 1921. na Visokoj tehničkoj školi u Pragu i nakon toga se vratio u Split. Otvara privatni ured – kancelariju, u kojoj su mu suradnici splitski mladi arhitekti i tehničari. U svom tridesetogodišnjem radu projektirao je preko tri stotine obiteljskih kuća, koje su uglavnom izvedene,³ objekte javne namjene, kao što su Biološko-

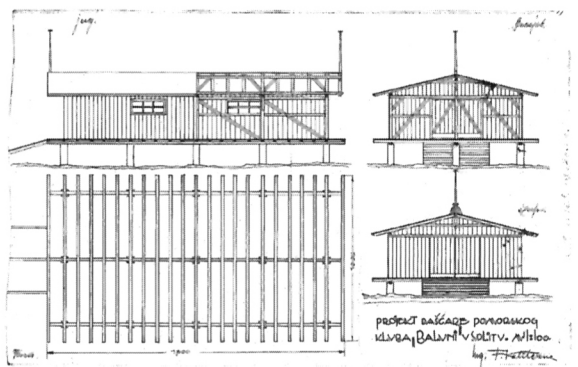
oceanografski institut na rtu Marjana (1932.–1933.), Dom trgovačko-obrtničke komore na Matejuški (1929.–1930.), ogradni zid za vilu Meštrović na Mejama (1929.), nadogradnja zgrade “Putnika” na gatu u splitskoj luci (1929.), projekt za Bansku palaču na istočnom dijelu splitske rive (1930.), projekt za Berzu rada u Dubrovniku (1940.), projekt za ljuštionicu riže u Dubrovniku (1937.–1938.), hotel Kovačić (1930.) u Hvaru, prva faza hotela “Park” u Splitu te niz ugostiteljskih objekata, uređenja poslovnih prostora i projekata manjih pogona u Splitu, okolici i na otocima.⁴

¹ R. Plejčić, *Utjecaj praške škole na arhitekturu moderne u Splitu*. Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2003., neobjavljena doktorska disertacija, 145.

² Isto; Arhiv Fabjana Kaliterne; S. Muljačić, *Kronološki pregled izgradnje priobalnog pojasa u splitskoj luci od Matejuške do Sustipana (1850.–1960.)*. *URBS*, Split 1959.–1960., 43–66.

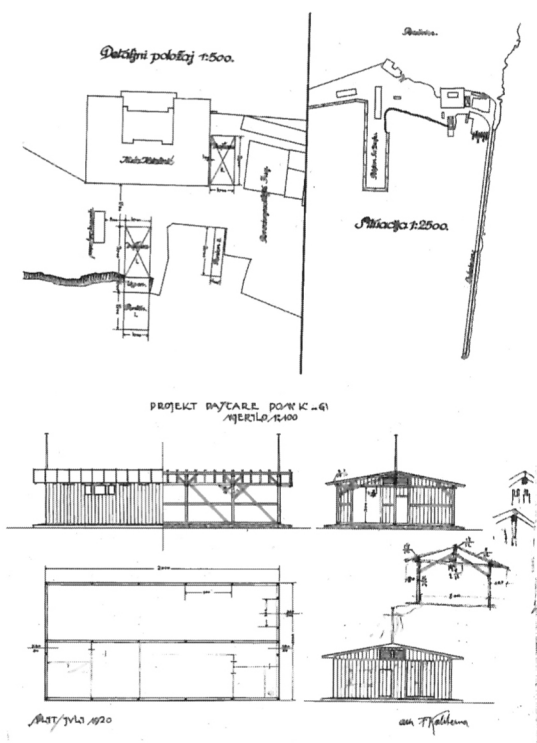
³ Podaci prikupljeni u obitelji u razgovorima i iz dokumenata koji su sastavni dio Arhiva Fabjana Kaliterne. Arhiv Fabjana Kaliterne darovao mi je arhitektov brat Tonček Kaliterna godine 1978., kad sam diplomirala na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

⁴ Arhiv Fabjana Kaliterne.

Projekt daščare pomorskog kluba "Baluni" u Splitu, mj. 1:100 tlocrt i fasade (Arhiv Fabjana Kaliterne); Fotografija barake pomorskog kluba "Baluni" u uvali Baluni iz 1921. (Arhiv Renato Vučetić)

Situacioni nacrt mj. 1:2550 i mj. 1:500 srpanj 1920.; Projekt barake HVK "Gusar" u Gradskoj luci mj. 1:100 srpanj 1920., tlocrt, fasade i skica presjeka (Arhiv Fabjana Kaliterne).

Kaliterne prepoznatljivi građevinski elementi jesu ulazni trijem sa stupovima, lučni otvori prozora ili balkonske lođe s kratkim trbušastim stupovima, široki "luminari" na krovu s nizom malenih prozora, prozori s obaveznim "gri-ljama", razveden krov s kupama kanalicama, s kamenim konzolama pod strehama i s tradicionalno oblikovanim dimnjacima.⁵

Obnašao je niz funkcija u gradskim službama, a vrlo često bio je član raznih povjerenstava koja su imala odlučujuću riječ u upravljanju gradom. Prilikom provođenja natječaja za izradu regulacijskog plana grada vrlo se aktivno uključio u postupke vezane uz njegovu realizaciju. Iznosio je svoje stavove, savjete i prigovore na predložena rješenja.⁶

Fabjan Kaliterna jedan je od najaktivnijih športskih djelatnika u Splitu.⁷ Već za vrijeme studija u Pragu upoznao je i zajedno sa svojim kolegama detaljno proučio športske djelatnosti svih sekcija praške "Slavije".⁸ Sam je prevodio pravila pojedinih igara i po povratku u Split primjenjivao ih u praksi. Kolijevkom mnogih športova s pravom se može smatrati kuća obitelji Kaliterna na Bačvicama.⁹ Tamo su se održavali sastanci, pisala su se pravila, šivali su se dresovi, čuvali su se rekviziti.¹⁰ U te aktivnosti Fabjan je uključio svoju braću Luku i Antu (Tončeka). Luka je kasnije napravio zapaženu trenersku karijeru.¹¹ Fabjan Kaliterna umro je 30. siječnja 1952. od srčanog infarkta.

Izvedeni projekti

1. Plivački klub "Baluni"

Godine 1920. osnovan je prvi plivački klub u Dalmaciji "Baluni", koji je izgradio svoj prvi drveni dom u istoimenoj uvali godine 1921. prema projektu ing. Fabjana Kaliterne.¹² Riječ je o baraci dimenzija 18 m x 10 m. Bila je locirana u zapadnom dijelu uvale Baluni na mjestu današnjega hangara jedriličarskog društva "Mornar". Baraka je bila podignuta iznad mora na petnaest masivnih stupova, a rampom je bila povezana s terenom. U njoj se nalazio prostor za smještaj rekvizita, opreme, prostor uprave te garderobne prostorije i sanitarni čvorovi.

2. Veslački klub "Gusar"

Veslački klub "Gusar" osnovan je 1913. Ideja o osnivanju toga kluba nikla je već 1912. među splitskim studentima u Pragu kad su na rijeci Vltavi prvi put promatrali trke osmeraca, a zatim posjetili veslački klub "Blesk".¹³ Arhitekt Kaliterna izradio je projekt po kojem je izvedena baraka za Dom veslačkoga kluba "Gusar", koji je svečano otvoren 16. kolovoza 1921.¹⁴

Dom je bio lociran u splitskoj luci u neposrednoj blizini kuće Katalinić, između brodogradilišta Kosiček-Ivanko na istoku i barake H.P.K. "Baluni" (Hrvatski plivački klub) na zapadu.¹⁵ Tu su bile i klupske prostorije mnogo starijeg športskog društva "Adria", koje je djelovalo od 1890. do 1928. Njegovalo je veslanje i jedriličarstvo, a službeni naziv mu je bio "Rowing & Yachting club Adria."¹⁶

"Gusarova" baraka bila je prostrana baraka, objekt "privlačnog interijera, obojen svjetlo-zelenom bojom s bijelim prugama, iznutra je najvećim dijelom služio kao hangar koji je mogao primiti veliki broj brodova. Uz hangar je Dom nudio dovoljno prostora i za djelatnosti Uprave kluba, kao i veliku dvoranu, odnosno svlačionicu za veslače i sve potrebne prateće prostorije – praonicu, zahod i sobu za čuvara. Ispred prostorija nalazio se dugačak ponton koji je služio za dizanje i spuštanje i pristajanje brodova."¹⁷ Godine 1925. donijeta je odluka o uređenju neizgrađenog dijela splitske luke, što je značilo premještanje "Gusarova" doma na neku drugu lokaciju.

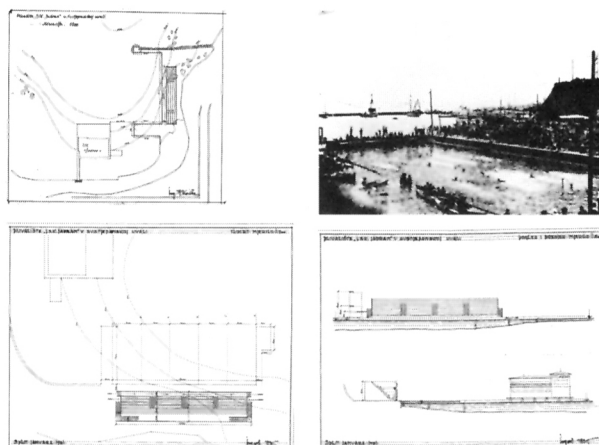
Privremeni smještaj dobio je u klubu "Baluni."¹⁸ Međutim, to nije bilo prikladno rješenje, pa je ing. arh. Josip Kodl, inače član i veslač "Gusara", prionuo poslu, te na Matejuški, na sprudu s vanjske strane športske lučice, projekтираo novi prostrani "Gusarov" dom¹⁹.

Kako se navodi u *Spomenici H.V.K. 'Gusar' 1914.–2004.*, (Hrvatski veslački klub), "brojne političke promjene, osobito na tlu Hrvatske, dovele su do izdvajanja dijela članstva naklonjenog HSS-u iz J.P.Š.K. 'Gusar' (Jugoslavenski po-

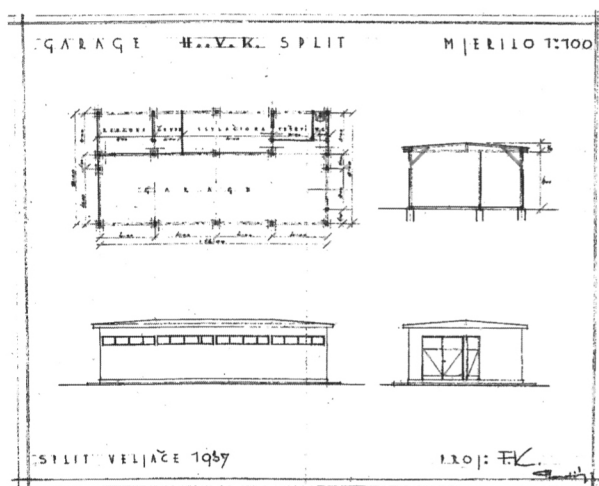

Fotografija Gusareve barake u luci s pontonima iz 1921. (*Spomenica H.V.K. Gusar 1914.–2004.*, Split 2004.)

Projekt plivališta J.S.K. "Jadran" u Sustjepanskoj uvali, tlocrt, pogled i presjek mj. 1:200 situacija mj. 1:500 siječanj 1931. (Arhiv Fajbana Kaliterne); Fotografija plivališta J.S.K. "Jadran" u Sustjepanskoj uvali (1920 Jadran Koteks, Split 1990.)

Projekt garaže HVK "Split" tlocrt, fasade i presjek mj. 1:100 veljača 1937. (Arhiv Fajbana Kaliterne)

⁵ D. Kečkemet, *Moderna arhitektura u Dalmaciji. Arhitektura 156–157.*, Zagreb 1976., 70.

⁶ Arhiv Fajbana Kaliterne: "Utok protiv Regulacionog plana Splita".

⁷ R. Vučetić, *Slobodna Dalmacija*, prilog Presing, Split, 16. ožujka 2002.; J. Gizdić, *Fajban Kaliterna – otac splitskoga športa*, Splitski savez športova, Split 2004.

⁸ Isto.

⁹ Isto.

¹⁰ Prema podacima koje mi je priopćila moja pokojna baka Marija, sestra Fajbana Kaliterne.

¹¹ P. Požar, *Znameniti i zaslužni Splićani*. Split, 2001., 164.

¹² "1920 Jadran Koteks 1990". Sportsko društvo Jadran Koteks Split, Split 1990., 16.

¹³ D. Marović, *Povijest sporta u Splitu*, knjiga prva, Savez za fizičku kulturu općine Split, Split 1990., 52.

¹⁴ *Spomenica HVK "Gusar" 1914.–2004.* Hrvatski veslački klub "Gusar", Split 2004., 18.

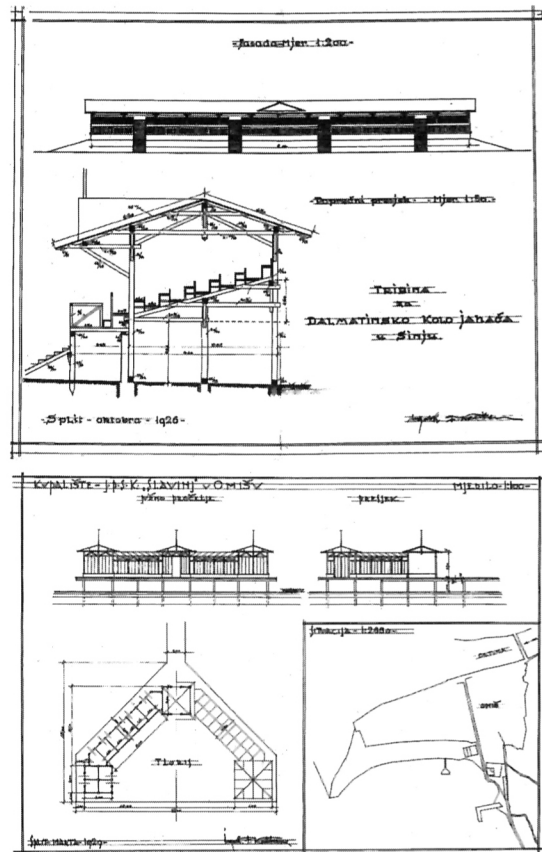
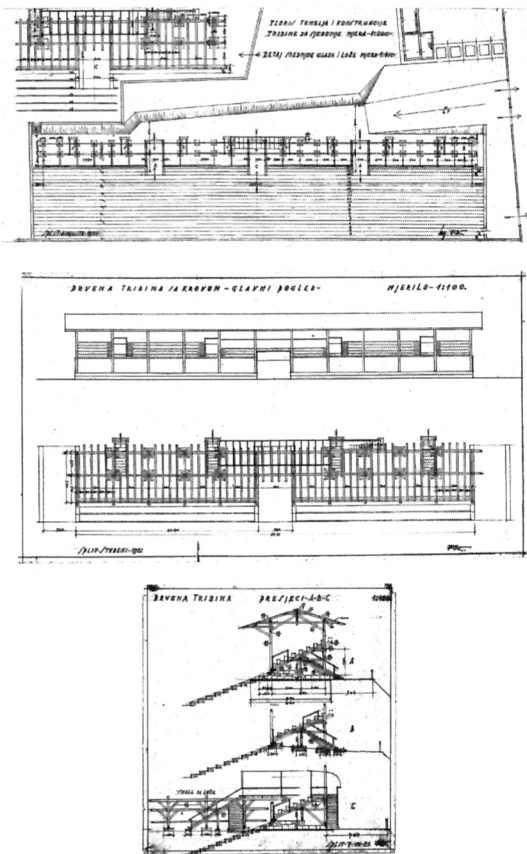
¹⁵ Podatak dobiven od gosp. Renata Vučetića.

¹⁶ D. Marović, *Povijest sporta u Splitu*, knjiga prva, Savez za fizičku kulturu općine Split, Split 1990., 48.

¹⁷ *Spomenica HVK "Gusar" 1914.–2004.* Hrvatski veslački klub "Gusar", Split 2004., 18.

¹⁸ N. dj., 27.

¹⁹ N. dj., 36.

Projekt za tribine Hajdukovog igrališta na Starom placu, drvena tribina s krovom, glavni pogled i presjek a-b-c i detalj srednjeg ulaza lože mj. 1:100; tlocrt temelja i konstrukcije tribine za sjedenje mj. 1:200, 1951. (Arhiv Fabjana Kaliterne)

Projekt Tribina u Sinju, fasada, mj. 1:200, poprečni presjek mj. 1:50 listopad 1926.; Projekt kupališta u Omišju situacija mj. 1:2880 i tlocrt i južno pročelje mj. 1:100 ožujak 1929. (Arhiv Fabjana Kaliterne)

morski športski klub ‘Gusar’) na čijem je čelu i dalje bio dr. Ivo Stalio koji oportunistički nije prihvatio ideju o promjeni imena ‘Gusara’ izbacivanjem pridjeva jugoslavenski u hrvatski klub²⁰ pa je došlo do raskola i formiran je novi ‘Hrvatski veslački klub Split.’”

3. Plivalište za plivački klub “Jadran”

Na godišnjoj skupštini 1924. došlo je do ideološkog neslaganja među članstvom, pa je u konačnici prevladala struja koja se zalagala da se ime kluba promijeni u Jugoslavenski sportski klub “Jadran.”²¹ Ali u noći između 18. i 19. travnja 1925. nestao je u požaru prvi i jedini klupski dom takve vrste u Dalmaciji.²²

Budući da je baraka bila osigurana na ondašnjih 200.000 dinara, valjalo je odmah prionuti izgradnji novog zdanja. Istodobno je Split dobio organizaciju državnog prvenstva, tako je do kraja srpnja, pred sam početak zakazanog natjecanja, dovršena nova klupska kuća, najmodernija u ono doba,²³ a prema projektu arh. Schürmanna.²⁴

U neposrednoj blizini tog objekta u Sustjepanskoj uvali arhitekt Kaliterna napravio je vrlo detaljan projekt za plivalište “Jadrana”. Naime, tu je već postojao prostor definiran daščanim međama koje su određivale plivalište. Plivanje i vaterpolo svakim su danom imali tada sve veću važnost u športskom životu Splita, kako po postignutim rezultatima, tako i po obvezama koje su proizlazile iz tih rezultata, kao što su organizacije različitih natjecanja i sličnih manifestacija. Kako bi sve to ipak bilo na određenoj razini, arhitekt Fabjan Kaliterna napravio je projekt za plivalište upravo na mjestu postojećeg improviziranog plivališta. Projekt nosi

²⁰ N. dj., 66.

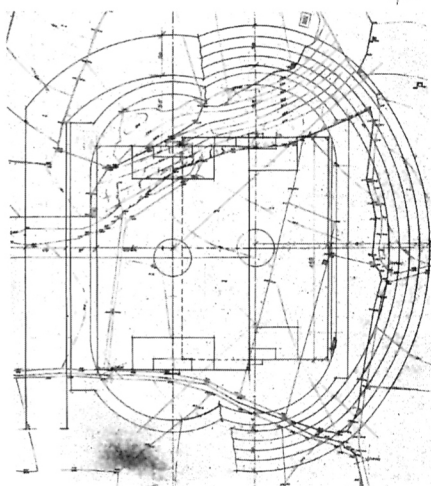
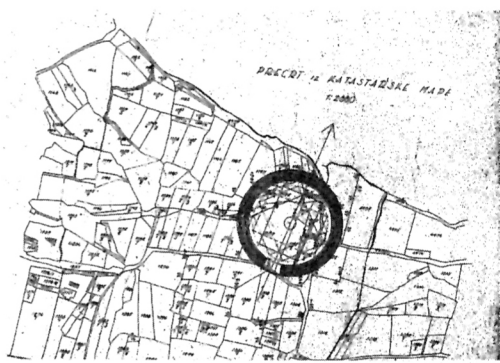
²¹ “1920 Jadran Koteks 1990”. Sportsko društvo Jadran Koteks Split, Split 1990., 17.

²² Isto.

²³ Isto.

²⁴ G. Borčić, *Marjan nekad, iz fototeke Muzeja grada Splita*. Split, prosinac 2004., 79.

²⁵ Podatak dobiven od gosp. Renata Vučetića.

Projekt za stadion, situacija mj. 1:2880, situacija mj.1:500 (Arhiv Fabjana Kaliterne)

nadnevak siječanj 1931. Radi se o prostoru ograđenom lukobranom, ne potpuno zatvorenom u današnjem smislu plivačkog bazena. Plivalište je dimenzija 50 x 20 m, s tim da dno nije betonirano, nego je ostavljen prirodni teren tako da je visinska razlika od istoka prema zapadu 2 metra. Južno od plivališta uz obronak Sustipanskog brijega autor je postavio tribine, koje su točno pratile kosinu terena. Duljina tribina je 47 metara, a visina 6,6 m. Projekt sadrži osim tlocrta plivališta i tribina još i građevinske detalje razradene na razini izvedbenog projekta.

²⁶ "1920 Jadran Koteks 1990". Sportsko društvo Jadran Koteks Split, Split 1990., 24.

²⁷ Spomenica HVK "Gusar" 1914.–2004. Hrvatski veslački klub "Gusar", Split 2004., 66.

²⁸ Prema podacima koje mi je priopćila moja pokojna baka Marija, sestra Fabjana Kaliterne.

²⁹ D. Marović, *Povijest sporta u Splitu*, knjiga prva, Savez za fizičku kulturu općine Split, Split 1990., 42.

Kako je, međutim, u jugoistočnom dijelu uvale već 1924. počeo djelovati Jedriličarski klub "Labud", zbog njihovih uobičajenih poslova oko motora i sličnih zagađivača more je u uvali zatvorenoj lukobranom prema istoku bivalo svakim danom sve zagađenije i nepovoljno²⁵ za plivače, skakače i vaterpoliste. Loše imovinsko stanje u "Jadranu" nije dopuštalo velike iskorake. Prekretnicu je opet uvjetovao tužan događaj kad je u požaru u travnju 1935. stradao i taj "Jadranov" dom²⁶. To je već bio opravdan razlog da se razmisli o promjeni lokacije, pa je za novi "Jadranov" dom izabrana uvala Zvončac s druge strane Sustipana.

4. Klupske prostorije H.V.K. "Split" (Hrvatski veslački klub "Split")

Godine 1937. ing. Kalliterna projektirao je klupske prostorije za H.V.K. "Split" na Poljudu. One su svečano otvorene 1938.²⁷ Riječ je o prizemnom objektu, točnije garaži-hangaru za brodove uz koju su bile smještene prateće prostorije: radionica, soba čuvara svlačionica i sanitarni čvor. To je objekt ukupnih dimenzija 16 x 8 m blagog dvostrušnog krova i s fasadama koje u potpunosti odražavaju funkciju objekta.

5. Nogometni klub "Hajduk"

Zaljubljen u nogomet, Fabjan Kaliterna mnogo je vremena provodio na Starom placu. U početku su se nakon utakmica demontirala i vrata (branke) i svi rekviziti nosili u kuću Kaliterne.²⁸ Budući da je interes za nogometom rastao, ing. Kaliterna je paralelno s time crtao različite varijante tribina kako bi povećao kapacitet igrališta. U arhivu nalazimo projekt iz 1951. za masivne betonske tribine koje maksimalno prate teren, one zapadne, natkrivene, sa svečanom lošom, i drvene istočne, projektirane kao klasična tesarska konstrukcija. Koliko se sjeća Renato Vučetić, istočne tribine izvedene su po projektu ing. F. Kaliterne, a zapadne po projektu ing. Markovine.

Neizvedeni projekti

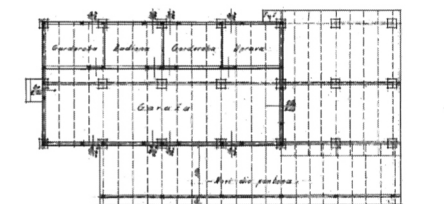
Osim navedenih izvedenih objekata postoje i neki ne-realizirani projekti.

1. Tribine za "Dalmatinsko kolo jahača" u Sinju

U Sinju je godine 1920. osnovan prvi konjički klub "Dalmatinsko kolo jahača", preteća današnjeg "Alkara".²⁹ Na projektu za tribine jahačkoga kluba u nadnevku stoji listopad 1926. Taj je projekt još jedan dokaz svestranih športskih interesa arhitekta Kaliterne. Riječ je o tribinama drvene konstrukcije, predviđenima za velik broj posjetitelja. Ukupna im je duljina 60 m. Sva mjesta za sjedenje bila su natkrpita.

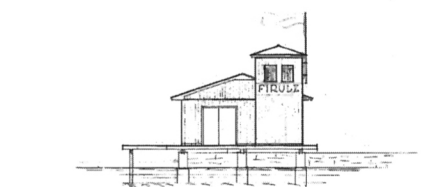

...STREŠNJA PONTONA NA ČARŠI I VJALI FIRULE - ...

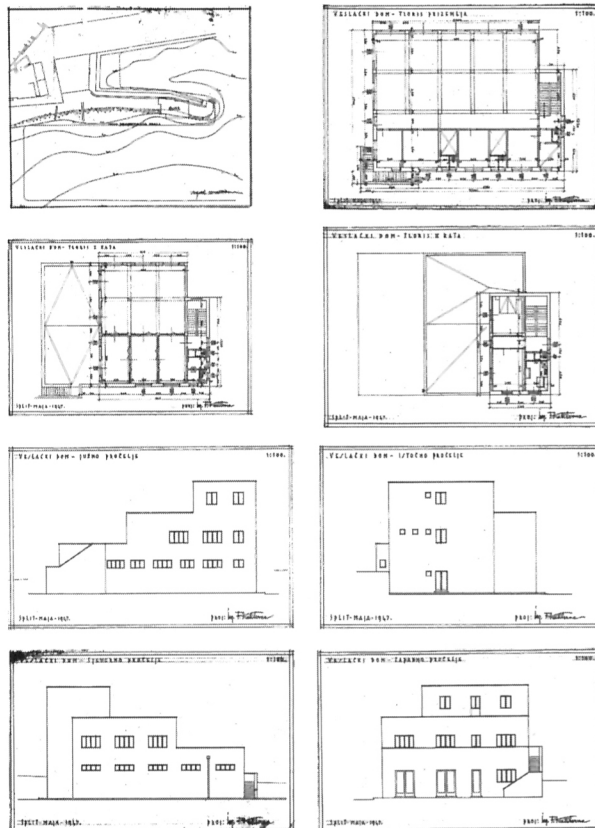
...PLOT, ARHITEKTA (mj.) ...

...STREŠNJA PONTONA NA ČARŠI I VJALI FIRULE - ...

...PLOT, ARHITEKTA (mj.) ...

Projekt pontona za športski klub "Firule" tlocrt i pogled mj. 1:100 travanj 1939. (Arhiv Fabjana Kaliterne); fotografija pontona uz klupsku baraku (Arhiv Renato Vučetić)

Projekt veslačkog doma kluba "Gusar": situacioni nacrt, tlocrti: prizemlja, prvog kata, drugog kata, fasade: sjever, jug, istok, zapad mj. 1:100, svibanj 1947. (Arhiv Fabjana Kaliterne)

2. Kupalište uz plivalište J.P.Š.K "Slovin" u Omišu (Jugoslavenski plivački športski klub "Slovin")

Nakon spomenutih tribina arhitekt Kaliterna 1929. projektira kupalište uz plivalište plivačkoga kluba u Omišu iz 1929.³⁰ Riječ je o platou iznad mora na početku današnje plaže. Taj je plato u obliku pravilnoga peterokuta kojemu su četiri kraće stranice omeđene kabinama, a s vanjske je strane pasarela, te se između njih proteže zaštićeno prostrano sunčalište. Čitava konstrukcija leži na nizu drvenih stupova. Na plato se dolazi preko prilaznog mosta kojim je bio povezan s kopnom i kroz prostoriju koju bi se uvjetno moglo smatrati recepcijom.

3. Skica za stadion na Trsteniku

U Kaliterninu arhivu nalazi se još jedna skica ili točnije situacija za stadion, koja u arhivu nema nadnevka. Autor je dao dvije situacije, i to u mj. 1 : 2880 i 1 : 500. čak nije

riječ o projektu u pravom smislu riječi, nego o studijama, točnije varijantama njegovih zamisli. Prema geodetskim podacima s podloge radi se o lokaciji današnje Ulice Rudera Boškovića. Jedna varijanta prikazuje pravilan krug unutar kojega je nogometno igralište. Na drugoj se podlozi radi o eliptičnom objektu. Na lijevoj strani nacrtu je prijedlog tribina i atletskih staza oko nogometnog igrališta, što je tretirano na jedan način, dok je na desnoj strani razrađena drugačija ideja tog stadiona eliptičnog oblika. U vezi s tim nacrtom nije bilo nikakvih dostupnih podataka u literaturi.³¹

4. Ponton za športski klub "Firule"

Jedan je od neizvedenih projekata i dogradnja iz 1939. na garažu–hangar športskog kluba "Firule",³² koju je projektirao gosp. Zupa,³³ član Uprave "Firula". Klub je inače prvenstveno njegovao plivanje i vaterpolo.³⁴ Projektirana je konstrukcija prostranog pontona južno i istočno uz garažu.

Ponton s istočne strane leži na masivnim stupovima, a s južne na šipovima. Može se pretpostaviti da je trebala biti samo sunčalište, a možda je imao i neku športsku namjenu. Garaža–hangar još je upotpunjena kulom, kao arhitektonskim elementom koji je bio projektantu posebno omiljen.

5. Dom Veslačkog kluba "Gusar"

Jedan od projekata što ih potpisuje ing. arh. Fabjan Kaliterna otvara niz pitanja na koja je teško dati odgovor. Riječ je o projektu s nadnevkom svibanj 1947. za Dom V. K. "Gusar" na istoj lokaciji na kojoj od 1927. stoji Kodlov dom. To je lokacija na Matejuški, s vanjske strane lučice današnjega športskog društva "Lubin". Ing. Kaliterna imao je primjedbu na lokaciju već kad je arh. Kodl radio projekt i izražavao je svoje uvjerenje da će se ta zgrada prije ili poslije srušiti.³⁵ Međutim, ne samo što do rušenja nije došlo već sam arhitekt za istu lokaciju radi potpuno nov projekt.

Naime, po vanjskom izgledu projekt podsjeća na Kodlov izvedeni objekt. Stoga bi bilo prihvatljivo mišljenje ing. arh. Slavka Muljačića,³⁶ s kojim su se složili uvaženi splitski športski djelatnici gosp. Mihovil Raša i gosp. Renato Vučetić, da je kroz dvadeset godina stajanja na tako nezahvalnoj lokaciji, izložen udarima mora, objekt doživio određena oštećenja, pa je bila nužna sanacija, u koju je bio uključen ing. arh. Fabjan Kaliterna. Ali umjesto sanacije on projektira zgradu koja ni po čemu ne podsjeća na bilo koji njegov projekt. To je čisti kubistički pristup s uporabom pravilnih formi, koji podsjeća na Loosove radove rane moderne, točnije na 20-e godine 20. stoljeća. Zgrada ima prizemlje, kat i nadgrađe, iz kojega se izlazi na prostranu terasu. To nadgrađe riješeno je kao stambeni prostor, što može biti ili stan domara ili apartman za goste. U prizemlju su hangar za brodove, prateće prostorije i sanitarni čvorovi. Na prvom katu je prostran reprezentativni klupski prostor s kliznim zidovima, koji omogućavaju podjelu prostora u manje cje-

line. Prostor preko prostrane terase komunicira s vanjskim prostorom.

Zaključak

Projekti za športske objekte u Splitu koji se nalaze u arhivu Fabjana Kaliterne izrađeni su u vrijeme kad se športski duh u tom gradu tek budio i aktivnost bujala. Svaka je zamisao bila dobrodošla i od javnosti burno pozdravljena. Arhitekt Fabjan Kaliterna nastojao je svojim djelovanjem što više promovirati šport, pa je izradom projekata za pojedine klubove osobito pridonio toj promociji.

Iako ovdje prikazani radovi nisu projekti na razini njegovih poznatih djela, oni su ipak nezaobilazan doprinos športskim zbivanjima u Splitu u to vrijeme kao i arhitektovu opusu. S obzirom na okolnost da su klubovi bili praktički bez ikakve financijske potpore, ne treba nas čuditi skromnost tih rješenja.

³⁰ Arhiv Fabjana Kaliterne.

³¹ Obratila sam se nećacima Fabjana Kaliterne Jerku, Nenadu i Tomislavu Marasoviću i od njih dobila potvrdu o angažiranju Fabjana Kaliterne. Složni su da su čuli informaciju kako je Fabjan radio projekt za stadion "u Trsteničkoj školjci". Nenad Marasović sjeća se razgovora s ing. građ. Stankom Dvornikom na tu temu. Naime, komentirali su dobre strane izbora te lokacije s prometnoga gledišta jer bi omogućavala brzo raščišćavanje prometne gužve koja se inače stvara prilikom održavanja športskih manifestacija u središtu grada na Starom placu. Na tom se mjestu točno sijeku prometnice prema Omišu i Dubrovniku s jedne strane i prema Trogiru i Zadru s druge strane. Tomislav smatra da se zamisao rodila nakon Fabjanova povratka s Olimpijskih igara u Berlinu godine 1936.

³² D. Marović, *Povijest sporta u Splitu*, knjiga prva, Savez za fizičku kulturu općine Split, Split 1990., 83.

³³ Podatak dobiven od gosp. Renata Vučetića.

³⁴ "1920 Jadran Koteks 1990". Sportsko društvo Jadran Koteks Split, Split 1990., 12.

³⁵ R. Plejić, *Utjecaj praške škole na arhitekturu moderne u Splitu*. Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2003., neobjavljena doktorska disertacija, 150, bilj. 87.

³⁶ Razgovor s gosp. Slavkom Muljačićem vođen u njegovoj sobi Doma na Zenti dne 31. siječnja 2005. Idući dan šjor Slavko je umro, pa više nisam sigurna jesam li mu dovoljno zahvalila za dragocjene podatke koje mi je dao, kako za ovaj rad, tako i za neke druge radove vezane za arhitektonska zbivanja u Splitu između dva rata.

LITERATURA:

G. Borčić, *Marjan nekad, iz fototeke Muzeja grada Splita*. Split, prosinac 2004.
V. Brajević – Kosta Strajnić, *Misli o čuvanju dalmatinske arhitekture*. Split 1931.
P. Čulić, *Razvitak grada Splita 1919.–1929.*, u: *Jugoslavija na tehničkom polju 1919.–1929.* (zbornik), Udruženje jugoslavenskih inženjera i arhitekata, Zagreb 1930., 272–277.
A. Duplančić, *Splićani na didovini*. Split 2003.
Diskusija o regulacionom planu Splita, s posebnim osvrtom na pitanje spoja nove stanice sa starom lukom. Predavanje g. Ing. arh. Fabjana Kaliterne o jednom važnom gradskom problemu, sa diskusijom u kojoj su iznesena i

protivna gledišta. *Novo doba*, Split, 5. 1. 1941., str. 9, 10.
Enciklopedija hrvatske umjetnosti, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Zagreb 1995., 399.

Grupa autora, *Nogometni klub Hajduk 1911.–1951*. Split 1951.

Grupa autora, "1920 Jadran Koteks 1990". Športsko društvo Jadran Koteks Split, Split 1990.

D. Kečkemet, *Moderna arhitektura u Dalmaciji. Arhitektura 156–157*, Zagreb 1976., 65–79.

D. Kečkemet, *Prvi graditelj modernog Splita – arh. Fabjan Kaliterna, Slikovitost*

- i romantika. *Slobodna Dalmacija*, br. 9763, Split, 21. 8. 1976.
- D. Keckemet, Skica za sliku Splita između dva rata. *Mogućnosti* 8, 9, 10, Split 1922., 636–642.
- D. Keckemet, Stambena arhitektura u Splitu u razdoblju između dva svjetska rata. *Arhitektura* 1–3 (208–210), Zagreb 1989.–1991., 25–27.
- M. Kezić, *Arhitektura secesije u Splitu*. Književni krug, Split 1991.
- A. Kudrijavcev, *Vjecní Split*. Logos, Split 1985.
- D. Marović, *Povijest sporta u Splitu*, knjiga prva, Savez za fizičku kulturu općine Split, Split 1990.
- S. Muljacić, *Kronološki pregled izgradnje priobalnog pojasa u splitskoj luci od Matejuske do Sustipana (1850.–1960.)*, URBS, Split 1959.–1960., 43–66.
- S. Muljacić, *Kronološki pregled izgradnje Splita u XIX. i XX. stoljeću (1806.–1958.)*, u: *Zbornik Društva inženjera i tehničara*, Split 1958., 61–95.
- R. Plejić, *Utjecaj praske škole na arhitekturu moderne u Splitu*, Arhitektonski fakultet Sveučilista u Zagrebu, Zagreb 2003., neobjavljena doktorska disertacija.
- P. Pozar, *Znameniti i zaslužni Splicani*. Split 2001., 164.
- T. Premerl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata. *Arhitektura* 156–157, Zagreb 1976., 12–39.
- T. Premerl, *Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Nova tradicija*. Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 1990.
- B. Radica, *Novi Split 1918.–1930.* Split 1931.
- Sport u Dalmaciji 1872.–1950.*, katalog izložbe. Muzej narodne revolucije, Split 1990.
- Spomenica HVK "Gusar" 1914.–2004.* Hrvatski veslački klub "Gusar", Split 2004.
- N. Šegvić, Arhitektonska "moderna" u Hrvatskoj. *Republika* 3, Zagreb 1952., 179–185.
- N. Šegvić, Nekoliko asocijacija o najnovijem arhitektonskom razvitku Splita. *URBS*, Split 1957., 35–41.
- N. Šegvić, Problemi arhitekture, Refleksije o današnjoj arhitekturi; uz radnje S. Delfina i R. Marasovica. *Novo doba* 5, Split, 7. 1. 1938.
- N. Šegvić, Problemi arhitekture, Pomanjkanje prave kritike. *Novo doba* 28, Split, 3. 2. 1938.
- D. Tusek, *Arhitektonski natjecaji u Splitu 1918.–1941.* Društvo arhitekata Splita Split 1994.
- R. Vučetić, *Slobodna Dalmacija*, prilog Presing, Split, 16. 3. 2002.

Summary

Marija Bošković

Sports objects of architect Fabjan Kaliterna

Fabjan Kaliterna (1886.–1952.) is one of the most outstanding architect in Split, between the two world wars. He studied to be an architect on the Technical high school in Prague from 1906. to 1921. In that period he was one of three students coming from Dalmatia. After having graduated his studies, he came back to Split, where he founded his architectural office. During thirty years he produced three hundreds projects for family houses and public buildings such as Institute of Oceanography and Fisheries, Commercial Chambre, wall for the villa Meštrović in Meje, Tourist agency building in Split harbour, Rice peeling building in Dubrovnik and some project which has not been realized.

During his studies in Prague he has shown a great interest for sport's events. Therefore he decided to transfer his new experience in his native town. He became one of founders of rowing, swimming, sailing, football and active in many clubs. He did a number of projects for sport objects such as swimming club "Baluni", rowing club "Gusar" swimming pool "Jadran", rowing club "Split" which are realized. Some of his projects such as tribune for riding club "Dalmatinsko kolo jahača" in Sinj, public bathing beach in Omiš, pontoon for sport club "Firule" project for rowing club "Gusar" on Matejuška and sketches for stadium on the Trstenik which have not been realized.